

ZEER GEHEIM

MINISTERRAAD
Nr. 3167

Ex.nr.

Notulen van de vergadering
gehouden op vrijdag 8 maart 1963 in de Trêveszaal,
aangevangen 's morgens om tien uur en 's middags
voortgezet

Aanwezig: De minister-president De Quay en de ministers
Van Aartsen, Beerman, Klompé, Korthals, Luns,
Marijnen, De Pous, Toxopeus, Veldkamp, Visser
en Zijlstra (Afwezig is minister Cals)

Voorts zijn aanwezig de staatssecretarissen
Van den Berge (punt 16), Bot (punt 2h), Van
Houten (punten 1 t/m 3), Roolvink (punten
20 b en 20 c) en Scholten (punten 2c en 16)

Secretaris: J.Middelburg

1. Notulen van 22 februari 1963

Opmerking n.a.v. punt 2f: Afrikaanse studenten in Nederland

Minister Zijlstra meent, dat in dit punt van de notulen de conclusies ontbreken, nl. dat de raad akkoord gaat met de voorwaarden, dat de betrokken Afrikanen voldoende bevoegdheid hebben om hun studie in Nederland te vervolgen en dat hiervoor ook fondsen aanwezig zijn. De raad verklaart zich hiermede akkoord.

Minister Beerman deelt mede, dat hij steeds meer aanvragen voor Afrikaanse studenten uit Bulgarije krijgt. Minister Zijlstra stelt de vraag hoe deze studenten in Nederland komen. Minister Beerman antwoordt, dat zij met een doorreisvisum via Schiphol komen.

2. Buitenlands beleid

a. Bezoek van Franse president aan de Koningin

Minister Luns heeft het seniorenconvent ingelicht over het particuliere bezoek, dat president De Gaulle aan de Koningin zal brengen. Hierbij bleek, dat allen het ermede eens waren, dat het onmogelijk is dit bezoek af te zeggen. Intussen is een van de dagbladen op de hoogte gekomen van het bezoek, aangezien het bericht op de telex in Parijs heeft gestaan, maar de Franse bladen hebben dit niet gepubliceerd. De Franse president voelde weinig voor publikatie van dit bezoek, verwijzende o.a. naar het particuliere karakter ervan. Aangezien het bericht

in Parijs.....

dat bovendien ingrijpen tevoren niet mogelijk is, aangezien de controle op televisie-uitzendingen slechts een repressief karakter draagt.

strijd met de openbare orde verhinderd moet worden. Spreker geeft daarom het dringende advies aan de raad deze uitzending in strijd met de openbare orde te verklaren. /

De raad bespreekt vervolgens wat onder preventieve en repressieve controle van de radio- en televisie-uitzendingen moet worden verstaan. Minister Beerman maakt in dit verband een vergelijking met de drukpers. De vrijheid van drukpers brengt mee, dat men alles mag doen voorafgaande aan de verspreiding van drukwerken, maar de overheid kan daarna wel de gehele oplage inbeslag nemen. Naar analogie hiervan zal de overheid op het moment van de uitzending van het interview dit onmogelijk kunnen maken. / De minister-president merkt op, dat in dit geval ook sprake kan zijn van belediging van een staatshoofd van een bevriende mogendheid. Spreker is van oordeel, dat deze uitzending niet moet doorgaan, maar hij stelt voor, dat voor een definitieve beslissing hieromtrent de juridische kanten hiervan eerst door juristen van verschillende departementen nagegaan moeten worden. Besloten wordt, dat aan enkele juristen van vier departementen (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Justitie, Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken) zal worden opgedragen een en ander na te gaan, zodat in de middagvergadering een beslissing kan worden genomen.

Staatssecretaris Scholten zegt in de middagvergadering, dat hij ^{zich aan} met het (ter vergadering uitgedeelde) ~~advies geheel akkoord gaat en bereid is op grond hiervan een verbod van de uitzending uit te lokken~~. Spreker mist in het stuk nog een relatie met de reeds gehouden uitzending van een kort onderdeel van dit interview in het journaal. Hij stelt voor op basis van dit advies met de betrokken ambtenaren een telegram en een brief aan de KRO op te stellen.

Minister Beerman merkt naar aanleiding van de laatste alinea van de notitie op, dat als iets wordt verboden wegens strijd met de openbare orde geen kostenvergoeding kan plaats hebben. Staatssecretaris Scholten meent ook, dat dit kan worden weggelaten. Spreker antwoordt op een vraag van de minister-president, dat een perscommuniqué het beste door de RVD kan worden uitgegeven.

De raad besluit, dat uitzending van het besproken interview zal worden verhinderd / en dat staatssecretaris Scholten met de ambtenaren van de betrokken departementen een bericht hierover aan de KRO zal zenden en een perscommuniqué zal opstellen.

2 d. De Europese integratie (Brief van de minister van Buitenlandse Zaken dd. 7 maart 1963, nr. 36.667, met bijlagen; zie notulen m.r. 1 maart 1963, punt 3)

Minister Luns deelt omtrent het gesprek in Brussel met de ministers Heath en Spaak mede, dat de Engelse minister ontkenkend antwoordde op zijn vraag of Groot-Brittannië zou meedoen, als het Nederlands-Belgische werkstuk over economische

samenwerking.....

T in die zin, dat de raader na het begin der uitzending van de duur daarvan zal worden mitgeschakeld.

ministerraad
8 maart 1963

samenwerking door de vijf EEG-landen zou worden goedgekeurd. Men is daarna over de politieke samenwerking gaan spreken. De Belgische regering gaat ermee akkoord, dat ook met de vijf EEG-landen langs de politieke weg wordt doorgedaan, mits eerst is gebleken, dat Frankrijk zegt niet eraan te willen meedoen. Spreker heeft erop aangedrongen, dat de volgende bijeenkomst van de WEU-raad nog deze maand zal plaatshebben, aangezien in april de Franse minister Couve de Murville voorzitter zal zijn. Onderwerp van gesprek in de WEU-raad zal kunnen zijn het leggen van een verbinding tussen de EEG en Groot-Brittannië.

Minister Zijlstra acht de weg waartoe men thans besloten heeft beter, aangezien naar zijn mening de totstandkoming van een economische band er niet in zat. Spreker is daarom voorstander van intensivering van de politieke samenwerking met Engeland.

Minister De Pous is het met het standpunt van minister Zijlstra niet eens, aangezien onder een politieke samenwerking een economische basis aanwezig moet zijn. Spreker ziet niet, dat men met de Westeuropese Unie op dit terrein veel verder komt. Het resultaat van Brussel betekent, dat na de weigering van De Gaulle men voor een aantal jaren een betreurenswaardige ontwikkeling in Europa tegemoet gaat. Minister Zijlstra is het hiermede eens.

De minister-president herinnert eraan, dat hij in de middagpauze een lunch aan prof. Hallstein heeft aangeboden.

Minister De Pous deelt in dit verband mede, dat in de coördinatiecommissie uitgebreid over de verdere standpunten in de EEG is gesproken. Spreker verwacht, dat de definitieve conclusies van deze bespreking in de volgende week verwacht kunnen worden. Met betrekking tot de houding, die onzerzijds ten aanzien van de ondertekening van de associatieovereenkomst met Afrikaanse landen zal worden ingenomen heeft de heer Spijrenburg behoefte aan instructies. Spreker meent, dat kan worden gesteld, dat Nederland de parafering van het concept van de overeenkomst wil nakomen mits de EEG eenzelfde aanbod doet aan landen van gelijke economische structuur in Afrika, c.q. aan vroegere gemenebestlanden in Afrika. In de tweede plaats is de vraag aan de orde of de Nederlandse delegatie de eis zal handhaven, dat de overeenkomst eerst in het Europese parlement moet komen, voordat zij tekent.

Minister Luns acht deze laatste eis wenselijk, maar handhaving ervan zal door de Afrikaanse landen en de EEG-partners worden gezien als sabotage. De Italiaanse regering wil de overeenkomst niet voor de verkiezingen tekenen. Spreker is van oordeel, dat de Nederlandse delegatie daarna de overeenkomst wel zal moeten tekenen. Er is van Franse zijde een grote campagne hierover aan de gang, terwijl de Nederlandse pers nauwelijks enige steun aan de regering geeft. Minister Zijlstra meent wat het verlangen inzake goedkeuring door het Europese parlement betreft, dat wij moeten komen in het stadium, dat wij ons laten overstemmen. Voorts zal men beter kunnen verlangen,

dat de overeenkomst.....

ministerraad
8 maart 1963

dat de overeenkomst ook open staat voor landen met een gelijke structuur dan voor de vroegere Engelse koloniën in Afrika, aangezien deze veelal het standpunt innemen niet tot toetreding bereid te zijn. Spreker is voor uitstel van ondertekening van de overeenkomst met de Afrikaanse landen, indien daaruit een druk op Frankrijk resulteert, maar als hij minister Luns goed heeft beluisterd, dan wordt er alleen druk op Nederland uitgeoefend. Minister Luns merkt op, dat de ondertekening van de overeenkomst pas kan plaats hebben, als alle zes EEG-landen het ermede eens zijn, d.w.z. niet voordat de Italiaanse verkiezingen zijn gehouden. Minister De Pous wijst erop, dat het standpunt van de Afrikaanse landen een snelle ontwikkeling laat zien; zo was Nigeria aanvankelijk afwijzend, maar voelt thans wel ervoor aan de handelspreferentie van de EEG te kunnen deelnemen.

Minister Marijnen merkt op, dat in de ministerraad geen beslissing is genomen over de vraag of verlangd moet worden, dat landen met een gelijke structuur als de vroegere Franse gebieden in Afrika toegelaten zullen kunnen worden. Spreker veronderstelt, dat Nederland geïsoleerd zal staan, als het hieraan wil vasthouden.

Staatssecretaris Van Houten wil met klem waarschuwen tegen ondertekening van het verdrag, zonder dat is los gekregen, dat andere landen met meerderheid van stemmen tot de overeenkomst kunnen worden toegelaten; anders zal Frankrijk steeds zijn veto tegen de toetreding van nieuwe landen tot deze overeenkomst uitspreken. Bovendien zou men thans een regeling met achttien landen, waarvan de betekenis voor Nederland kleiner is dan bijv. Nigeria, krijgen.

Minister Zijlstra meent, dat op het ogenblik in de EEG vooral vier zaken in het geding zijn, nl. de ondertekening van de overeenkomst inzake associatie van de Afrikaanse landen, voltooiing van de landbouwovereenkomsten mitsgaders het financiële reglement, de versnelling van de EEG en de Kennedy-onderhandelingen. Ter voorkoming van de mogelijkheid, dat elk dezer punten de Nederlandse regering uit de handen glipt zou spreker willen trachten om tot een afspraak te komen, waarbij Nederland ten aanzien van de drie eerste punten zich bereid verklaart concessies te doen, mits wij zekerheid hebben over de houding van de EEG-partners ten aanzien van het laatste punt. Door de overeenkomst met de Afrikaanse landen niet te tekenen heeft de Nederlandse regering Frankrijk toch in een onderhandelingspositie gewrongen. Minister Luns meent, dat men nog niet zover is, dat men kan trachten tot een afspraak te komen zoals minister Zijlstra suggereert. Minister Marijnen waarschuwt, dat Nederland niet op die wijze met het Franse voorstel moet komen. Minister De Pous ziet als bezwaar tegen de gedachte van minister Zijlstra, dat de Kennedy-onderhandelingen een aantal jaren in beslag zullen nemen en dat intussen de Fransen al hun wensen verwezenlijkt krijgen. Minister Zijlstra heeft alleen een mogelijkheid genoemd om ten aanzien van de Kennedy-onderhandelingen nog wat te bereiken.

Minister De Pous.....

ministerraad
8 maart 1963

Minister De Pous deelt mede, dat voor de volgende vergadering van de ministerraad een nota van de coördinatie-commissie over deze zaken zal worden ingediend; hij doet het procedurevoorstel bij die gelegenheid over de mogelijkheid van een package deal, waarover minister Zijlstra het had, verder te spreken. De raad verklaart zich hiermede akkoord.

2 e. KLM via Singapore naar Djakarta

Minister Luns heeft tijdens zijn verblijf in Brussel nog met de Britse minister Heath gesproken over landingsrechten voor de KLM in Singapore. Hij heeft gezegd, dat het voor Nederland van groot belang is, dat in plaats van het landingsrecht voor de KLM van eenmaal per week met Singapore als eindpunt, het recht komt van drie tussenlandingen per week in die plaats. Minister Zijlstra meent ook, dat deze zaak politiek hoog gespeeld moet worden.

2 f. Bijeenkomst zes ministers van financiën (Zie notulen m.r. 1 maart 1963, punt 3)

Minister Zijlstra heeft de vorige dag een telegram van de Duitse minister van financiën gekregen, dat op 25 en 26 maart a.s. een bijeenkomst van de zes ministers van financiën in Baden Baden zal plaatsvinden. Spreker heeft geantwoord, dat hij erheen zal gaan.

Minister Marijnen merkt op, dat de Franse regering zich enerzijds verzet tegen Amerikaanse investeringen in Europa, maar anderzijds bedragen beschikbaar stelt als steun van de dollar. Minister Zijlstra deelt mede, dat toen een aantal ministers in OESO-verband in Parijs waren de Franse minister van financiën een lunch heeft aangeboden alleen aan de Amerikaanse vertegenwoordigers ter gelegenheid van de belangrijke bilaterale financiële steun, die Frankrijk in de vorm van een lening in francs aan Amerika had toegekend. Spreker veronderstelt, dat de Franse regering gaarne de mogelijkheid van de verstrekking van deze lening heeft aangegrepen, teneinde een extra-wapen tegen de Amerikaanse regering te hebben.

2 g. Nederlands hospitaal voor Kongo (Zie notulen m.r. 25 januari 1963, punt 2c)

Minister Luns heeft vernomen, dat met het materiaal voor het veldhospitaal voor Kongo een bedrag van f.400.000 is gemoeid. Spreker werpt de vraag op of het niet nuttig zou zijn de kosten hiervan zelf te dragen. Minister Zijlstra heeft hier tegen bezwaar; er is hieromtrent een duidelijke afspraak gemaakt, waarvan men thans niet moet afwijken.

2 h. Mogelijkheid.....